

Samverkan om krisberedskap i LSS-verksamhet

FUB har rätt till samverkan med kommunen enligt LSS 15 kap. § punkt 7. Behovet av en fungerande samverkan är särskilt viktig nu under den pågående covid-19 pandemin, i synnerhet då LSS-verksamhet räknas som samhällsviktig verksamhet.

Samhällsviktig verksamhet

Samhällsviktig verksamhet definieras som en verksamhet som uppfyller minst ett av följande villkor: Ett bortfall av, eller en svår störning i verksamheten som ensamt eller tillsammans med motsvarande händelser i andra verksamheter på kort tid kan leda till att en allvarlig kris inträffar i samhället.

Ansvarsprincipen

En vägledande princip i svensk krishantering är ansvarsprincipen, som innebär att den som har ansvar för en verksamhet under normala omständigheter även har det vid en kris som den pågående covid-19 pandemin.

Likhetsprincipen

Likhetsprincipen innebär att verksamheten vid en kris ska likna den normala så långt som möjligt.

Närhetsprincipen

Närhetsprincipen innebär att en kris ska hanteras där den inträffar och av dem som är närmast berörda och ansvariga.

Kommunen har det **yttersta ansvaret** för att de som vistas i kommunen får det stöd och den hjälp som de behöver (2 kap. 1 § SoL).

Den som bedriver socialtjänst eller verksamhet enligt LSS ansvarar för att det finns ett ledningssystem som även kan hantera uppgiften att systematiskt och fortlöpande utveckla och säkra kvaliteten i kris. (SOSFS 2011:9).

Förslag på frågor att ta upp vid samverkan om kommunens krisberedskap för personer som har LSS-insatser:

Stödlinje i kommunen

Täby kommun har inrättat en stödlinje för personer med funktionsnedsättning som är oroliga över coronaviruset. Två timmar om dagen är det möjligt att ringa och prata med en person från funktionsstödsförvaltningen. Kanske finns det fler kommuner som har gjort något liknande? Det är hur som helst ett bra initiativ att sprida vidare till andra kommuner.

Daglig verksamhet

Socialstyrelsen skriver i ett Meddelandeblad¹: *”Om t.ex. en daglig verksamhet eller dagverksamhet tillfälligt stängs kan det finnas behov av att omfördela resurser till hemtjänst, en gruppboende eller till boendestöd.”*

Hur ser kommunens krisberedskap för daglig verksamhet (DV) ut?

- Kommer man tillfälligt stänga DV som har många deltagare som bedöms tillhöra riskgruppen för covid-19 (t.ex. personer med flerk Funktionsnedsättning, äldre med Downs syndrom)?
- Stänger kommunen DV om många i personalen är frånvarande/vid stor smittspridning?
- Kommer någon eller några DV vara öppna för exempelvis: personer som fortfarande bor kvar i föräldrahemmet (så föräldrarna kan jobba), personer som inte tillhör riskgruppen och personer som har stort behov av struktur och rutiner?
- Vid en stängning av DV: Kommer habiliteringsersättning att betalas ut ändå?
- Hur tillgodoses omsorg för vuxna med IF som bor kvar i föräldrahemmet om DV stängs?

Bostad för vuxna

Så här skriver Socialstyrelsen på sin webbplats angående besöksförbud i gruppboende:

”Nej, men det är möjligt att vid behov föreslå och hjälpa till att ordna andra sätt att ha kontakt, än via ett fysiskt besök. Personalen kan behöva informera den som får insatser och närstående, om eventuella risker för smittspridning vid besök. Det blir särskilt viktigt om det finns personer som tillhör riskgrupperna på boendet.”

LSS-insatser är frivilliga och ska bygga på respekt för den enskildes självbestämmande och integritet. Varje lägenhet inom ett LSS-boende är personens egen bostad. Det finns inte några bestämmelser som gör att man mot den enskildes vilja kan begränsa besök från exempelvis anhöriga och vänner i deras boende (jfr. JO 2006/07 s. 277, JO 2019/20 s 460 och prop. 1995/96:196 s. 11).”

Hur ser kommunens krisberedskap för bostad för vuxna ut?

- Hur har kommunen agerat vad gäller besöksförbud i gruppboende?
- Har personalen i grupp- och serviceboenden tillgång till fullständig skyddsutrustning för vård/omvårdnad av covid-19 sjuka boende?
- Har personalen i grupp- och serviceboenden fått särskild utbildning om smittrisker, hygien- och skyddsrutiner?
- Vad gäller om någon boende eller personal i en grupp- eller serviceboende blivit smittad av covid-19? Hur kommer kommunen informera anhöriga och ställföreträdare om detta?

¹ Socialtjänstens och den kommunala hälso- och sjukvårdens beredskap inför en allmän spridning av covid-19 eller andra liknande infektioner (Socialstyrelsens Meddelandeblad nr 2/2020).

- Om många i den ordinarie personalgruppen blir sjuka: Finns beredskap för att bemanna med vikarier (vikariepool)? Kommer enhetscheferna finnas på plats i grupp- och servicebostäderna för direkt arbetsledning?

Personlig assistans

Anordnare av personlig assistans är ansvarig för att assistansen fungerar för de assistansberättigade även under en kris. Men kommunen behöver ha en planering för att vid behov kunna ge stöd och hjälp till assistansberättigade med annan utförare än kommunen. Så här skriver Socialstyrelsen i Meddelandeblad nr 2/2020²:

”Nämnden kan också behöva skaffa sig kännedom om personer som har personlig assistans som utförs av annan än kommunen t.ex. assistansbolag eller om assistansanvändaren är egen företagare. Om dessa assistansanordnare p.g.a. t.ex. en influensaepidemi inte klarar av att fullfölja sitt uppdrag kan kommunerna behöva tillhandahålla assistansen, enligt 2 och 9 a §§ LSS.”

Hur ser kommunens krisberedskap för personlig assistans ut?

- Känner socialtjänsten till vilka personer som har annan utförare av personlig assistans än kommunen?
- Har kommunen uppdaterad information om tillgången på personliga assistenter hos de privata utförarna?
- Finns en beredskap hos kommunen att vid behov tillhandahålla assistansen när en privat utförare inte klarar att fullfölja uppdraget p.g.a. många sjuka assistenter?
- Har de personliga assistenterna i kommunal och privat regi fått utbildning om basal hygien? (SOSFS 2015:10)?
- Har de personliga assistenterna i såväl kommunal- som privat regi adekvat skyddsutrustning för att ge stöd till en covid-19 sjuk person? Har de kunskap om hur man använder utrustningen?

LSS-insatser för barn och familj

Med LSS-insatser för barn avses avlösarservice i hemmet, korttidstillsyn och korttidsvistelse. För många föräldrar som har barn med intellektuell funktionsnedsättning är fortsatt tillgång till dessa insatser en förutsättning för att det ska vara möjligt att jobba. Det är oklart i nuläget om LSS-insatserna för barn och familj fortfarande erbjuds i alla kommuner. Många kommuner har stängt ner gymnasiesärskolan, trots att regeringens beslut att ställa om undervisning i gymnasieskolan och vuxenutbildningen till distansundervisning inte omfattade gymnasiesärskolan. Kansliet får signaler om att en del kommuner erbjuder fritidsklubb eller korttidstillsyn till gymnasiesärskolans elever. Men vi hör också att föräldrar behöver stanna hemma från arbetet för att ta hand om sin tonåring när gymnasiesärskolan stängs.

² Socialtjänstens och den kommunala hälso- och sjukvårdens beredskap inför en allmän spridning av covid-19 eller andra liknande infektioner (Socialstyrelsens Meddelandeblad nr 2/2020).

Socialstyrelsen skriver i Meddelandeblad 2/2020³:

”Om nämnden väljer att stänga en verksamhet behöver konsekvenserna för berörda individer analyseras så att dessa personer får det stöd eller den hjälp som de behöver. ”

Hur ser kommunens krisberedskap för avlösarservice, korttidstillsyn och korttidsvistelse ut?

- Erbjuds fortfarande avlösarservice, korttidstillsyn och korttidsvistelse till de som har beslut om dessa insatser?
- Om insatserna bedrivs i reducerad utsträckning; vilka prioriteras då?
- Om insatserna inte erbjuds under pågående kris; på vilket sätt tillgodoser kommunen behovet av avlastning för föräldrarna och stimulans för den unge?
- Hur tillgodoser kommunen omsorg om gymnasiesärskolan stängs? Vilken beredskap har kommunen om även grundskolan kommer att stängas?
- Har personal som arbetar med insatser för barn och familj kunskap om basal hygien? (SOSFS 2015:10).
- Finns vikarier att tillgå (vikariepool) om många som jobbar med LSS-insatser till barn och familj blir sjuka?

Riksförbundet FUB

Eva Borgström

8 april 2020

³ Ibid.